

سوالات تشریحی درس دوازدهم علوم وفنون ۲

- ۱- کنایه بر بنیاد اصل ..... استوار است .
- ۲- استعاره بر بنیاد ..... استوار است .
- ۳- مفهوم کنایی بخش مشخص شده از بیت زیر را بنویسید:
« هر که در مزرع دل ؛ تخم وفا سبز نکرد زرد رویی کشد از حاصل خود وقت درو.
- ۴- کنایه به کار رفته در کدام بیت به معنای بی رونق کردن است ؟
الف) همت مردانه می خواهد گذشتن از جهان یوسفی باید که بازار زیخا بشکند
ب) از مکافاتِ عَمَلِ غافل مشو گندم از گندم بروید جو ز جو
- ۵- کدام گزینه از کنایات زیر ، برای بیان کنایی « اقدامی نکردن » به کار می رود؟
الف) سخن دهان به دهان می گشت. ب) دست روی دست گذاشته است.
- ۶- کدام گزینه تفاوت « کنایه » و « استعاره » را به درستی بیان می کند ؟
الف) معمولا استعاره در « واژه » روی می دهد و کنایه در ساختار کلام روی می دهد .
ب) معمولا کنایه در « واژه » روی می دهد و استعاره در ساختار کلام روی می دهد .
- ۷- مفهوم کنایی کدام گزینه نادرست است؟ صورت درست آن را بنویسید .
الف) فلانی دست به جیب است : خیر و بخشنده
ب) وز دست تو هیچ دست بالاتر نیست: مکافات عمل
- ۸- معنی کنایی « می خواهید بروید آسمان شوربا بیاورید؟ » را بنویسید .
- ۹- مفهوم کنایی را در مصرع «دل به دنیا درنبندد هوشیار» بیابید.
- ۱۰- در بیت زیر مفهوم کنایی قسمت مشخص شده را بنویسید.

۱۱- در بیت زیر ، کنایه کدام است ؟ معنای آن چیست ؟

« زاغی از آنجا که فراغی گزید رخت خود از باغ به راغی کشید »

۱۲- هر کدام از « کنایات » زیر ، برای بیان چه مقصودی به کار می رود؟

الف) خاله ام نمی دانست در کجا ریشه بدواند ؟

ب) فردا غبار کالبدت بر هوا رود .

۱۳- در بیت زیر کنایه را مشخص کنید و مفهوم آن را بیان کنید . ۰/۷۵

به کس مگوی که پایم به سنگ عشق بر آمد که عیب گیرد و گوید چرا به فرق نیویی

۱۴- مفهوم کنایه ابیات زیر را بیابید و بنویسید ؟ ۰/۷۵

الف) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای فرشته ات به دو دست دعا نگه دارد :.....

ب) در هر طرف ز خیل حوادث، کمین گهی است زان رو عنان گسسته دواند سوار عمر :.....

ج) نقشی بر آب می زنم از گریه حالیا تاکی شود قرین حقیقت ، مجاز ما :.....

۱۵- هر یک از توضیحات گروه « ب » به مفهوم کنایه کدام یک از موارد گروه « الف » اشاره میکند ؟ آن را با فلش نشان دهید . (در گروه ب یک مورد اضافی می باشد) ۰/۷۵

الف گروه	ب گروه
پیشانی بر خاک نهادن	شکست دادن
سر زیر سنگ آوردن	نازوغرور داشتن
دامن کشان بر زمین رفتن	فروتنی داشتن
.....	عبادت کردن

۱۶- کنایه را تعریف کنید و مثالی برای آن بیاورید . ۰/۷۵

۱۷- در بیت های زیر « کنایه » را بیابید و مفهوم هر کنایه را بنویسید.

الف) چو بشنید بیچاره بگریست زار   که ای خواجه دستم ز دامن بدار

ب) بگفتا گر خرامی در سرایش   بگفت اندازم این سر زیر پایش

۱۸- مجازو کنایه را باهم مقایسه کنید:

پاسخ سوالات تشریحی درس دوازدهم علوم و فنون ادبی ۲:

اعظم قره داغی - میانه

۱- مجاورت ۰/۲۵

۲- مشابهت ۰/۲۵

۳- کنایه از شرمندگی ۰/۲۵

۴- الف) ۰/۲۵

۵- ب) ۰/۲۵

۶- الف) ۰/۲۵

۷- ب) ۰/۲۵   قدرتمندی ۰/۲۵

۸- قدبلند بودن ۰/۵

۹- عدم وابستگی ۰/۵

۱۰- بی تجربه بودن ۰/۵

۱۱- رخت کشید ۰/۲۵ . کنایه از نقل مکان کردن . ۰/۲۵

۱۲- الف) ساکن شود ۰/۲۵   ب) مردن ۰/۲۵

۱۳- پایم به سنگ عشق برآمد ۰/۲۵ - گرفتار بلا شدن ۰/۵

۱۴- الف) مرتکب گناه شدن ۰/۲۵   ب) عمرسریع می گذرد ۰/۲۵   ج) کار بیهوده ۰/۲۵

۱۵- پیشانی بر خاک نهادن: عبادت کردن ۰/۲۵ - سر زیر سنگ آوردن : شکست دادن ۰/۲۵ - دامن کشان

بر زمین رفتن : نازوغرور داشتن ۰/۲۵

۱۶- کنایه واژه یا عبارتی است که معنای نزدیک و ظاهری آن موردنظر نیست و معنای دور آن مد نظر است

۰/۵مانند دست فلانی کج است یعنی دزد است (و یا هرمثال درست دیگر) ۰/۲۵

۱۷- الف) دستم ز دامن بدار: مرا رها کن ۰/۵   ب) اندازم این سر زیر پایش : فداکردن جان ۰/۵

۱۸- در مجاز فقط معنی غیر حقیقی قابل دریافت است اما در کنایه هر دو معنی دور و نزدیک دریافت می شود ولی

سوالات چهار گزینه ای درس دوازدهم علوم و فنون ادبی ۲ :

۱- آرایه های کدام گزینه درباره ی بیت زیر صدق می کند ؟

۲- « در هر طرف ز خیل حوادث، کمین گهی است   زان رو عنان گسسته دواند سوار عمر »

(۱) تضاد، تلمیح   (۲) کنایه ، تشبیه   (۳) مراعات نظیر ، مجاز   (۴) جناس ، مجاز

۲- آرایه های بیت زیر در کدام گزینه همگی درست است ؟

« می نماید که جفای فلک از دامن من   دست کوتاه نکند تا نکند بنیادم »

(۱) تضاد ، واج آرای، کنایه   (۲) کنایه ، تشبیه ، مجاز
(۳) کنایه، تشبیه ، استعاره   (۴) واج آرای، جناس، استعاره

۳- کدام آرایه در بیت زیر وجود ندارد ؟

« چو خامه هر که حدیث دل بر آورد به زبان   طمع مدار که سر بر سر زبان نکند »

(۱) تشبیه   (۲) تلمیح   (۳) جناس   (۴) کنایه

۴- آرایه های بیت زیر در کدام گزینه همگی درست است ؟

« ای سرو پای بسته به آزادگی مناز   آزاده من که از همه عالم بریده ام »

(۱) کنایه، واج آرای، استعاره   (۲) جناس، کنایه، حس آمیزی

(۳) کنایه، ایهام، مجاز   (۴) تشبیه، اغراق، حس آمیزی

۵- کدام آرایه ادبی در بیت زیر نیامده است ؟

« پرده ی چشم غزال است سیه خانه ی او   آن پریزاد که راه دل مجنون زده است »

(۱) تشخیص   (۲) تلمیح   (۳) تشبیه   (۴) کنایه

۶- در کدام یک از گزینه های زیر « کنایه » به کار نرفته است.؟

(۱) طالب لعل توام کان که به ظلمات افتاد   طلب چشمه ی حیوان نکند چون نکند؟

(۲) آه سعدی اثر کند در سنگ   نکند در تو سنگ دل اثری

ببوسد همی خاک در گاه را

که ای خواجه دستم ز دامن بدار

۳) بیامد که بیند مگر شاه را

۴) چو بشنید بیچاره بگریست زار

۷- آرایه‌های روبه‌روی کدام بیت، درست است؟

غنیمت است چنین شب که دوستان بینی (تناسب-ایهام)

چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان (تشبیه-ایهام)

هر خون دل که خوردم از دیده‌ام روان شد (تشخیص-کنایه)

۱) شب است و شاهد و شمع و شراب و

۲) ای نور چشم مستان در عین انتظارم

۳) هر دوستی که کردم تأثیر دشمنی داد

آتشی آید بسوزد خلق را

۴) گر نبندی زین سخن تو خلق را

(جناس-کنایه)

۸- آرایه‌های مذکور در بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

« سلسه موی دوست حلقه دام بلاست هر که درین حلقه نیست فارغ از این ماجراست »

- ۱) جناس ، تضمین
۲) ایهام ، اغراق
۳) کنایه ، حس آمیزی
۴) تشبیه ، کنایه

۹- در بیت زیر همه آرایه‌ها به جز ... آمده است .

« میان گریه می خندم که چون شمع زبان آتشینم هست لیکن در نمی گیرد »

- ۱- کنایه
۲- حس آمیزی
۳- تشبیه
۴- ایهام

۱۰- شاعر در کدام بیت از آرایه‌ی «کنایه» بهره‌ی بیش‌تری برده است؟

۱) صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را

- ۲) بر آشفته ایران و برخاست گرد
همی هر کسی کرد ساز
نبرد

۳) ای دوست چنان بزی که بعد از مردن انگشت گزیدنی به یاران ماند

وز دست تو هیچ دست بالاتر

۴) از تو به که نالم که دگر داور نیست
نیست

۱۱- در کدام گزینه آرایه ی « کنایه » به کار نرفته است؟

۳) به سوی بلوغ می خزد و آن گه تاج بر سرش نهادند (۲) فردا غبار کالبدت بر هوا رود

۳) در حلقه زلف کعبه زد دست (۴) جامه اش شولای عربانی است

۱۲- در کدام گزینه آرایه های «کنایه، جناس، واج آرایه» به کار رفته است؟

هر که خواهد دیدنم گو در سخن بیند مرا

۱) در سخن مخفی شدم مانند بو در برگ گل

تخت و نگین از دست اهریمن بگیرد

۲) فرمان رسید این خانه از دشمن بگیرد

ناچار خوشه چین بُود آنجا که خرمن

۳) ای پادشاه، سایه ز درویش وا مگیر

است

همی رای شمشیر و تیر

۴) هنوز از دهن بوی شیر آیدش

آیدش

۱۳- شاعر در کدام بیت به مدد «مراعات نظیر، استعاره و تلمیح» دو کنایه پدید آورده است؟

چگونه تیر سخن کارگر تواند بود

۱) تو کرده جوشن غفلت هزار تو در بر

صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد

۲) از لعل تو گر یابم انگشتری زنهار

که ایزد در بیابانت دهد باز

۳) تو نیکی می کن و در دجله انداز

آن جا که باد زهره ندارد خبر بری

۴) ای برق اگر به گوشه ی آن بام بگذری

۱۴- در کدام گزینه دو آرایه ی « مجاز و کنایه » وجود دارد؟

۲) جهان دل نهاده بر این داستان

۱) از در در آمدی و من از خود به در شدم

۴) خروشی بر آمد زدشت و ز شهر

۳) هنگام تنگ دستی در عیش و کوش و مستی

۱۵- در کدام بیت دو کنایه به کار رفته است؟

(۱) گوشم به راه تا که خبر می دهد ز دوست صاحب خبر بیامد و من بی خبر شدم

(۲) در شمار ارچه نیاورد کسی حافظ را شکر کان محنت بی حد و شمار آخر شد

(۳) خیز تا خاطر بدان ترک سمر قندی دهیم کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

(۴) جهان را سر به سر آینه می دان به هریک ذره ای صد مهر تابان

۱۶- در کدام بیت آرایه های « مجاز، کنایه، تضاد » به کار رفته است؟

(۱) نصیحت گری بر دل دوستان بود چون دم صبح بر بوستان

(۲) ای دوست چنان بزی که بعد از مردن انگشت گزیدنی به یاران ماند

(۳) سواران لشگر، برانگیختند همه دشت، پیشش درم ریختند

(۴) سراسر همه دشت بریان شدند بر آن چهر خندانش گریان شدند

پاسخ سوالات چهار گزینه ای درس دوازدهم علوم و فنون ادبی ۲ :

(۱)-۲

(۲)-۴

(۳)-۲

(۴)-۱

(۵)-۱

(۶)-۱

(۷)-۴

۴-(۸)

۲-(۹)

۲-(۱۰)

۴-(۱۱)

۴-(۱۲)

۲-(۱۳)

۲-(۱۴)

۱-(۱۵)

۴-(۱۶)

گروه زبان و ادبیات فارسی استان اذربایجان شرقی

